

Alkotmánybíróság
1015 Budapest, Donáti utca 35-45.

Fővárosi Törvényszék útján

Tisztelt Alkotmánybíróság!

FŐVÁROSI TÖRVÉNYSZÉK 13.	
FŐLAJSTROMSZÁM KEZDŐIRATON:	
Postán / Gyűjtőlédába / Személyesen / E-mailen / Faxon	
Érkezett:	2018 -08- 1 3
PÉLDÁNY:	31 IV.
MELLÉKLET:	KÖZTÜK: 1 db
FŐLAJSTROMSZÁM: UTÓIRATON:	23219/15

Alulírott, [REDACTED] továbbiakban:
Indítványozó), jogi képviselőm, a Karsai Dániel Ügyvédi Iroda (székhely: 1056 Budapest,
Nyáry Pál utca 10.; eljáró ügyvéd: dr. Karsai Dániel András; meghatalmazás I/1. szám alatt
csatolva) a következő

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV / 1436 - 0 / 2018	
Érkezett: 2018 SZEPT 20.	
Példány:	Kezelőiroda:
Melléklet:	12 db

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az alábbiakban részletesen kifejtendő indokok alapján a Kúria Pfv.IV.20.602/2017/5. számon hozott ítéletét, valamint az alulfekvő, a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.438/2016/4/II. ítéletét, továbbá az alulfekvő Fővárosi Törvényszék 22.P.23.247/2015/11. számon hozott ítéletét, mint alaptörvény-ellenes bírói döntéseket semmisítse meg.

A kérelem anyagi jogi jogalapja Magyarország Alaptörvényének VI. cikk (1) bekezdése (magánélethez való jog), valamint Magyarország Alaptörvényének XXVIII. cikk (1) bekezdése (bíróshoz való jog) és (7) bekezdése (jogorvoslathoz való jog).

A kérelem eljárásjogi alapja az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. §-a és 43. §-a, amely alapján az Alkotmánybíróság felülvizsgálja és megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntést.

Az Indítványozó személyes érintettségét igazolja, hogy Indítványozó felperes volt a Kúria felülvizsgálati ítélete által lezárt ügyben.

22. P.
10.

A Kúria ítéletét az Indítványozó jogi képviselője útján 2018. június 13-án vette kézhez, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz határidőben kerül benyújtásra.

A jelen ügy tárgyát képező alkotmányossági kérdés „alapvető alkotmányjogi jelentőségű” (Abtv. 29. §) két okból is. Egyrészt az alapügy tárgya maga is az Indítványozó alapjogának sérelme miatt megtéríteni kért sérelemdíj, mivel az EU-s joganyag át nem ültetése miatt Indítványozó nem tudott a neki járó szabadságolás során családjával időt tölteni, ezáltal sérült a magánélethez való joga. Másrészt az Indítványozó álláspontja szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés az is, ha a jogsérelem fennálltát az eljáró bíróságok megállapítják ugyan, de a felülvizsgálati ítéletben is rögzítetten azt azért nem kompenzálják, mert a vonatkozó joganyag (a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi V. törvény) – álláspontjuk szerint - nem nyújt arra jogalapot. Indítványozónak az eljárás során konstans hangoztatott álláspontja ezzel ellentétes, meglátása szerint a bíróságoknak az Alaptörvény 28. cikkben foglalt értelmezési dimenziók kihasználásával igenis lehetősége lett volna jogalapot találni. Mivel azonban erre nem került sor, a hiányosság egyértelműen sérti Indítványozó bírósághoz való jogát és kiüresíti a jogorvoslathoz való jogának tartalmát.

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 52. § (5) bekezdése alapján az Indítványozó kéri adatai zártan kezelését.

I. A tények

1. Indítványozó 2013. november 13-tól 2014. november 29-ig – keresőképtelensége miatt – táppénzes állományban volt (a betegsége és táppénzre vonatkozó dokumentumokat **I/2. szám** alatt csatolom). Az Indítványozótól munkáltatója, a [REDACTED] Kft. a Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) akkor hatályos 115. §-a értelmében – minthogy éves betegszabadsága meghaladta a 30 napot – időarányosan levont az éves szabadságnapokból. A levont napok száma összesen 2013-ban 4, 2014-ben 27 munkanap volt (a levonásról szóló igazolást **I/3. szám** alatt csatolom.)
2. Az Indítványozó az említett események miatt éves szabadságát a maga egészében nem tudta kivenni, emiatt jóval kevesebb időt tudott rekreációval családja körében szabadságon tölteni.
3. Figyelemmel arra, hogy munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló, 2003. november 4-i 2003/88/EK európai parlamenti tanács irányelv akként rendelkezik, hogy *a tagállamok meghozzák a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy minden munkavállalót legalább négy hét éves szabadság illessen meg a nemzeti jogszabályok és/vagy gyakorlat által megállapított ilyen szabadságra való jogosultság és szabadság biztosítása feltételeinek megfelelően; továbbá hogy az éves szabadság minimális időtartama nem helyettesíthető annak fejében nyújtott juttatással, a munkaviszony megszűnésének esetét kivéve;* Indítványozó személyiségi jog megsértése és sérelemdíj megfizetése tárgyában keresetet (**I/4.** számon csatolva) nyújtott be a Magyar Állammal szemben, mint amely felelős azért a kárért, amit Indítványozó elszenvedni kényszerült az át nem ültetett/nem megfelelően átültetett uniós jog miatt (uniós jog átültetésére vonatkozó tagállami kötelezettség megsértése).
4. A konkrét kereseti kérelem egyrészt arra irányult, hogy az eljáró bíróság állapítsa meg a jogsértés megtörténtét, avagy a magánélethez való jog megsértését, másrészt ennek alapján kötelezze a Magyar Államot 500.000 Ft sérelemdíj megfizetésére. A kérelem indokolásában az Indítványozó a magánélethez való jogának sérelmét állította, mint a Ptk.-ban külön is nevesített személyiségi jogsérelmet és hivatkozta azon Európai Unió Bírósága (EUB) által hozott döntéseket, amelyek alátámasztják a Magyar Állam alperesi pozícióját és megalapozzák az állam általános felróhatóságát az ehhez hasonló okokból elszenvedett sérelmek okozása kapcsán (így a három elvárt kritérium, hogy az érintett uniós szabályozás jogokkal ruházzon fel

magánszemélyeket, a tartalom az irányelvből meghatározható legyen és hogy a kötelezettség állam általi megsértése és a sérelmet szenvedett személyek kára között összefüggés legyen). Az Indítványozó hangsúlyozta, hogy jelen ügy tárgya nem „szokványos” jogalkotással okozott kár, hiszen nem egy hazai jogalkotási produktum az, ami a sérelmét okozta. Kérte a bíróságot már első iratában, hogy az ügyre akként tekintsen, mint amelyben az európai uniós jog át nem ültetéséből fakadó sérelmét kívánja érvényesíteni.

5. Az eljárás során benyújtott kereseti kérelem módosítás értelmében Indítványozó a régi Ptk.-ra áttérve, az előbbi ténybeli alapon a megállapítás mellett vagyoni és nemvagyoni kár megtérítésére kérte kötelezni a Magyar Államot. Mindehhez megjelölte jogalapként a régi Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontját és mivel a jogszabályhely visszautal a régi Ptk. 339. §-ára, az abban foglaltak és a kapcsolódó bírói gyakorlat értelmében kimutatta az elszenvedett kárt, az ok-okozati összefüggést sérelme és az alperes eljárása (el nem járása) között, valamint az alperes magatartásának felróhatóságát. Kifejezetten kitért arra, hogy Magyarország az uniós csatlakozással kötelezőnek ismerte el magára nézve az uniós joganyagot és az EUB döntéseit is. Kifejtette, hogy a Szerződés szerves részét képezi az elv, mely szerint egy állam felelős a közösségi jog megsértésével magánszemélyeknek okozott károkért. Ezt a felelősséget pedig – EU szabályozás és intézmény hiányában – az államoknak maguknak kell a nemzeti jog színterén érvényre juttatni, minimálisan is kijelölve azon bíróságokat, amelyek előtt a közösségi jog megsértése miatt jogorvoslatot nyerhet az érintett.

6. Az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék az Indítványozó keresetét elutasította (az ítélet I/6. számon csatolva). Az indokolás szerint alperes az uniós jog nem megfelelő átültetésével okozott károkért felelősséggel tartozik, ám ebben a körben a „*Ptk. 28. §-ában írtak jelen perbeli esetre nem alkalmazandóak*”. Az elsőfokú ítélet ezután megállapította, hogy az Indítványozó keresetét nem a régi Ptk. 339. §-ában szabályozott kártérítési szabályokra alapította, hanem személyiségi jogi sérelmet érvényesített.

7. Az elsőfokú ítélet szerint Indítványozó az igényét nem arra alapította, hogy az a jogalkotás speciális hibája miatt közvetlenül következett be, hanem arra, hogy kára személyiségi jogai sérelméből adódik; „*ebben nyilvánvalóan alperes jogellenes magatartása*”. Mindezért az elsőfokú bíróság azt vizsgálta, hogy volt-e alperesnek olyan „*közvetlen magatartása*”, mely az Indítványozó személyiségi jogait sértette, és hogy az uniós jog át nem ültetése tekinthető-e ilyennek.

8. Az elsőfokú ítélet ebben a körben azt az álláspontot képviselte, hogy a tagállamoknak az uniós irányelvek „*figyelembe vételével*” kell eljárnia. Amennyiben olyan közösségi szabályt sért a tagállam jogalkotásával, melynek célja, hogy magánszemélyt jogokkal ruházzon fel, és a jogsérelem kellően súlyos továbbá „*közvetlen összefüggés áll fenn az állammal szemben*”, úgy érvényesíthető a kártérítési igény. A bekövetkezett kárnak az adott jogviszonnyal szoros összefüggésben kell állnia, ellenkező esetben a közvetlenség követelménye nem érvényesül. Az elsőfokú ítélet szerint az igényérvényesítés tárgya csak és kizárólag kártérítési igény lehet.

9. A Törvényszék ezután kimondta, hogy személyiségi jogi sérelem akkor következik be, ha valaki meghatározott cselekménnyel azt közvetlenül sérti. Az elsőfokú bíróság ilyen közvetlenséget megállapítani nem tudott. A Törvényszék ugyanis nem értett egyet az Indítványozó azon álláspontjával, hogy magánéletének megsértése az uniós jog át nem ültetésében testesült meg. Ezen jogellenes cselekmény okozhat kárt vagy nem vagyoni károsodást, de az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a magánélethez való jog sérelmét önmagában nem eredményezi, így a Ptk. 84. § (1) bekezdésében foglalt kártérítési felelősséget nem találta megállapíthatónak.

10. Az Indítványozó fellebbezéssel (I/7. számon csatolva) élt az ítélettel szemben, amelyben kérte az alperes kereseti kérelem szerinti marasztalását. Indokolásában előadta, hogy az elsőfokú bíróság iratellenesen értelmezte az Indítványozó kereseti kérelmét, amikor úgy találta, hogy nem a jogalkotás „*speciális hibája miatt*”, hanem személyiségi jogsértésben „*manifesztálódó jogellenes magatartásban*” alapuló igényt érvényesít. Utalt rá, hogy az Indítványozó az egész per során, az összes iratában képviselt jogi álláspontja az volt, hogy a Magyar Állam az uniós jog át nem ültetésével személyiségi jogi sérelmet – a magánélethez való jog sérelmét – okozta. Ennek folyományaként élt Indítványozó kártérítési igénnyel a Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja alapján. Előadta, hogy az Indítványozó magánélethez való jogának sérelme nem Alperes „*jogellenes magatartása*”, hanem Alperes jogellenes magatartásának – az uniós jog át nem ültetésének – közvetlen *eredménye*.

11. Fellebbezésében utalt Indítványozó arra a bírói gyakorlatra is, hogy még ha nem is a megfelelő jogcímet jelölte volna meg a kereseti kérelmében, a kereseti kérelemhez kötöttség jogcímhöz kötöttséget nem jelent, az eljáró bíróság számára az áttérés nyitott.

12. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla jogerős ítéletében (I/8. számon csatolva) helyben hagyta az elsőfokú bíróság döntését. Az Ítéltábla álláspontja szerint valóban nincsen a hatályos jogban jogcímhez kötöttség, ugyanakkor ez nem jelenti azt, hogy a „kereseti kérelemtől eltérő ténybeli és jogi alapon dönt”. Az Ítéltábla osztotta a Törvényszék azon álláspontját, mely szerint személyiségi jogi sérelem akkor következik be, ha az „közvetlenül sérül” az adott magatartás következtében. Azon alperesi mulasztás, mely szerint nem az uniós irányelveknek megfelelő döntést (sic!) hozott, nem érinti az Indítványozó személyiségének lényegét, így az Indítványozó magánszféráját közvetlenül támadó alperesi magatartás sem volt megállapítható.

13. Az Ítéltábla álláspontja szerint a „jogharmonizációs kötelezettség nem közvetlenül az ember személyiségére kiható körülmény”, hanem a „jogalkotás törvényességét érinti”. Az Ítéltábla szerint a nem vitatottan jogsértő alperesi magatartás az Indítványozót „csak általánosságban” érintette, pedig a személyiségi jogi megsértést csak akkor lehet megállapítani, ha az kifejezetten az individuum megsértésére irányul. Az Ítéltábla végezetül összefoglalóan úgy találta, hogy a jogalkotás hiánya (sic!) okozhat kárt, de személyiségi jogsértést nem.

14. Az Ítéltábla álláspontja szerint „egyéb kereseti kérelem” és jogcím hiányában nem alkalmazhatók a szerződésen kívüli károkozásnak a régi Ptk. 339. §-ában található szabályai, még akkor sem, ha a régi Ptk. 84. § (1) bekezdése e) pontja erre egyértelműen visszautal, ugyanis erre kizárólag személyiségi jogsértés jogkövetkezményeként van lehetőség.

15. A magánélethez fűződő jogot az Ítéltábla szerint indokolt hiánypótló jelleggel érvényesíteni, mert az egy „viszonylag bizonytalan tartalmú fogalom” és bár az EJEB a magánélet viszonylag széles értelmezéséből indul ki, de gyakorlatban a magánélet ritkán kap önálló tartalmat a magánkommunikáció jogához, a magánlakás sérthetlenségéhez stb. jogokhoz képest.

16. Az ítélettel szemben az Indítványozó felülvizsgálattal élt (I/9. számon csatolva), kérve a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az alperes marasztalását. Kérése indokául hivatkozta az Indítványozó egyrészt a jogcímhez kötöttség kapcsán már korábban előadottakat, valamint, hogy téves azon ítéltáblai álláspont is, mely szerint a jogharmonizáció kötelezettsége nem közvetlenül az ember személyiségére kiható körülmény, hanem pusztán a

jogalkotás törvényességét érinti. Utalt rá, hogy álláspontja szerint érthetetlen azon ítélőtáblai kitétel, mely szerint a az Indítványozót csak általánosságban érintette a nem vitatottan jogsértő magatartása, de kifejezetten az „*individuum megsértésére*” irányuló magatartás hiánya nem teszi lehetővé a kártérítési felelősség megállapíthatóságát.

17. Kifejezetten a magánélethez való jog sérelme kapcsán hivatkozta, hogy álláspontja szerint nem lehet a magánélethez való jogot „hiánypótló” jelleggel értelmezni. Olyan személyiségi jogról van szó ugyanis, amit az Alaptörvény is biztosít a VI. cikk (1) bekezdésében, így nehezen lehetne szubszidiárius személyiségi és alapvető jognak tartani. Vitatta Indítványozó azt az ítélőtáblai megállapítást is, hogy bizonytalan tartalmú fogalom lenne, hiszen mind a rendesbíróságok, mind az Alkotmánybíróság, mind az Emberi Jogok Európai Bírósága számos döntésében foglalkozott ezzel a joggal és annak egyre kiterjesztőbb értelmet tulajdonít, sőt az EJEB gyakorlata már olyan sok mindent ide ért, hogy szinte „általános személyiségi jogként” funkcionál gyakorlatában.

18. Elismerve azt, hogy a per nem kifejezetten alapjogi per – mint például egy gyülekezési jog vagy a véleménynyilvánítás szabadság kapcsán folytatott eljárás –, hanem a régi Ptk. szabályai alapján folyó polgári jogi jogvita, Indítványozó meglátása szerint nem lehet eltekinteni attól, hogy a megsértett személyiségi jog alapvető jog is, így kérte a Kúriát, hogy döntése meghozatalakor legyen tekintettel az Alaptörvényre is, melynek I. cikk (3) bekezdése kimondja, hogy alapvető jogot csak feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

19. A Kúria ítéletében az előbbi érvelésre nem volt nyitott és döntésében a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Ítéletében a Kúria megállapítja, hogy „*kétségtelen tény, hogy a magyar munkajogi szabályozás (Munka Törvénykönyve akkor hatályos 115. § -a) a konkrét kérdésben nem felelt meg az uniós irányelveknek [..]*”. A Kúria továbbá a jogerős ítélettel ellentétesen arra is következtetett, hogy „*a jogalkotási tévedés (hiba) közvetlen eredménye, vagyis a felperes fizetett szabadsága mértékének csökkenése érdemi kihatással volt a felperes magánéletére. A Kúria szerint ugyanis a tágabb értelemben vett magánélethez való jogában foglalja a jogosult szabad döntését arról, hogy a szabadidejét mire használja fel.*”

20. A Kúria ítélete ugyanakkor azt is megállapította, hogy szerinte „*bekövetkezett a felperes személyiségi jogának megsértése*”. További indokolásában ugyanakkor a fórum arra jutott, hogy

„a személyiségi jog megsértése önmagában nem teremtette meg az alperes kártérítési felelősségét”. Mindezt arra alapítja a Kúria, hogy az EUB ítéletei értelmében is csak a nemzeti jog alapján megítélhető jogi helyzetre nincs és nem is volt a hazai szabályozásban jogalap. Konkrétan rögzíti a Kúria, hogy a régi Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja *„csak egy utaló (adhéziós) szabály, mégpedig a szerződésen kívüli károkozás általános szabályára a Ptk. 339. §-ra utal”*. Kitér arra is a Kúria, hogy az új Ptk. tervezetében volt elképzelés egy az államot jogalkotással okozott károkért elmarasztaló klauzulára, ám ez nem került be a hatályos joganyagba, a régi Ptk. pedig egyáltalán nem tartalmazott ilyen jellegű szabályozást. Ebből következtetett a Kúria arra, hogy a régi Ptk. 339. § jelen ügyben a felek között nem alkalmazható, mivel az Indítványozó és a Magyar Állam között nem jött létre kötetmi jogi kapcsolat.

21. Jelen beadvány szempontjából kiemelt jelentőséggel bír, hogy a Kúria egyrészt utalt rá, hogy a következetes gyakorlat szerint nem alapítható jogalkotással okozott kár igénye a Ptk. 339. §-ára, másrészt rögzítette, hogy *„megfelelő jogi szabályozás hiányában tehát a felperes kártérítési igényét a jogerős ítélet érdemben helytállóan utasította el [...]”*.

II. A bírói döntések alaptörvény-ellenességének okai

22. Előljáróban fontos hangsúlyozni, hogy az Alkotmánybíróság elvárja a rendes bíróságoktól, hogy ítélezésük során az ügy alapjogi aspektusait figyelembe vegyék. Az Alaptörvény 28. cikkének első mondata ([a] bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik) az állam (a bíróságok) kötelezettségévé tette, hogy az alapjogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is érvényre juttassa. Emellett természetesen a jogalkotó feladata az Alaptörvényben foglalt jogok érvényesítése a normaalkotási tevékenysége során, de amint a magánjogi jogszabályoknak meg kell felelniük az Alaptörvényben foglaltaknak, úgy a magánjogi jogalanyokra is – közvetett módon – kihat az Alaptörvény normatartalma, a valódi alkotmányjogi panasz intézményén és a rendes bíróságok joggyakorlatán keresztül.

23. Ezzel a rendes bíróságok ítélező tevékenysége ténylegesen is alkotmányjogilag kötötté vált, tevőleges védelmi kötelezettségük keletkezett az alapjogvédelem terén. Az Alaptörvény említett rendelkezése **azt a kötelezettséget rója a bíróságokra, hogy az elbírálandó ügyek alkotmányjogi aspektusát, alapjogi relevanciáját felismerjék, az érintett alapvető jogok tartalmát feltárják, és erre tekintettel értelmezzék és alkalmazzák konkrét jogvitákban a jogszabályokat.** Amint az Alkotmánybíróság azt az alkotmányjogi panasz jogintézményével összefüggésében kifejtette: „[a] bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]}.

24. Mindezek – amint ezt az Alkotmánybíróság már több esetben is hangsúlyozta – nem azt jelentik, hogy a bíróságoknak közvetlenül az Alaptörvény rendelkezéseire kellene alapítaniuk a döntéseiket, hanem azt, hogy az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések értelmezése és a konkrét tényállásra való alkalmazása során **figyelemmel kell lenniük a releváns**

alkotmányossági szempontokra {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [20]}.

I. A magánélethez való jog sérelme – Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés

Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata

25. Az Alkotmánybíróság több határozatában is megállapította, hogy az Alaptörvényben foglalt alapjogok kapcsán a korábbi, az Alkotmányra alapított gyakorlatának alkalmazhatóságát ügyről ügyre, alapjogról alapjogra vizsgálja, és amennyiben úgy találja, hogy az alaptörvényi meghatározás egyező az alkotmányi megfogalmazással, de legalábbis tartalmilag megfeleltethetőek, úgy a korábbiakban kimunkált alkotmányossági követelmények alkalmazásának nem látja akadályát. A magánélethez való jog kapcsán az Alkotmánybíróság már a 19/2013. (VII. 19.) AB határozatban is megállapította, hogy az Alaptörvény az alkotmányi rendelkezéseket meghaladta ugyan, de azokat pozitív irányba bővítette, így a korábbi gyakorlat alkalmazhatósága egyértelmű.

26. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében védett magánszférához való jog tartalmát és az emberi méltósághoz való joggal fennálló kapcsolatát az Alkotmánybíróság jelen beadványt megelőzően már jó pár alkalommal értelmezte. A 32/2013. (XI. 22.) AB határozatban foglaltak szerint az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése – a régi Alkotmány 59. § (1) bekezdésével ellentétben – átfogóan védi a magánszférát: az egyén magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét. A magánszféra lényege tekintetében azonban továbbra is fenntartható az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatában megfogalmazott – a magánélet fogalmának esszenciáját jelentő, általános érvényű – megállapítás, miszerint a magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek [36/2005. (X. 5.) AB határozat, ABH 2005, 390, 400.].

27. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított magánszférához való jog és az Alaptörvény II. cikke által garantált emberi méltósághoz való jog között különösen szoros a kapcsolat. Az Alaptörvény II. cikke megalapozza a magánszféra alakítása érinthetetlen területének védelmét, ami teljesen ki van zárva minden állami beavatkozás alól, mivel ez az emberi méltóság alapja. Az Alaptörvény értelmében a magánszféra védelme azonban nem szűkül le az Alaptörvény II. cikke által is

védett belső vagy intimszférára, hanem kiterjed a tágabb értelemben vett magánszférára (kapcsolattartás), illetve arra a térbeli szférára is, amelyben a magán- és családi élet kibontakozik (otthon). Ezen túlmenően önálló védelmet élvez az egyén életéről alkotott kép is (jó hírnévhez való jog)” {32/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [82]–[84].

28. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének vizsgálatakor hangsúlyozta, hogy ez a rendelkezés átfogóan védi a magánszférát, amelybe az egyes nevesített jogosultságokon – így a magánélet és a kapcsolattartás tiszteletben tartásához való jogon – keresztül a magántitok, levéltitok védelme is beletartozik.

29. Az Alkotmánybíróság az iménti AB határozatban értelmezte a magánszférához való jog viszonyát az emberi méltósághoz való joghoz.

30. Figyelemmel arra, hogy az Alaptörvény hatályba lépése előtt a magánszféra védelme nem került külön nevesítésre az Alkotmányban, az Alkotmánybíróság az emberi élet és méltóságból olvasztotta ki ezt az alapvető jogosultságot. Ennek értelmében a magánszféra legfőbb célja, hogy az ember egy olyan minimális (vagy éppen maximális) szabadsággal rendelkezzen az élet meghatározott területén, amelyen mozogva biztosított számára az önkitejesítés, az önmegvalósítás és az önrendelkezés joga. Ezt nevezhetjük a személyiség szabad kibontakoztatásának is. Ezek a jogok az élethez és emberi méltósághoz való jogból, mint anyajogból erednek.

31. A "magánszférához való jogot" az Alkotmány konkrét, szubjektív alapjogként nem nevezte meg, de a magánélet szabadságához való jog kétségkívül az egyén autonómiájának védelmére szolgáló olyan alapjog, amely az ember veleszületett méltóságából ered, amelynek tehát az általános személyiségi jog – az emberi méltósághoz való jog - szubszidiárius alapjoga. Az Alkotmánybíróság által kifejtett jogosultságot az Alaptörvény már szöveg szinten is beemelte, így a korábban kialakított gyakorlat nyomán elismerést nyert a testület által kialakított gyakorlat.

A fenti elvek alkalmazása a jelen ügyre

32. Kiindulásként meg kell vizsgálni, hogy a jelen beadványban panaszoltak tartalmi értelemben a VI. cikk (1) bekezdésének hatókörébe esnek-e. Megjegyezve, hogy maga a Kúria

is arra a megállapításra jutott, hogy jelen ügy tárgya az Indítványozó magánélethez való jogának sérelme, mi több ezt a sérelmet meg is állapította indokolásában, jelen ponton az alkotmánybíróági gyakorlatot kell alapul venni.

33. Az Alkotmánybíróóság esetjogában már az Alkotmány szövegezése alapján kiteljesedett a magánszféra védelmének gyakorlata, amikor is az emberi méltósághoz való jogból kiolvastva a magánélethez való jog tartalmába esőnek tekintette a fórum többek között az egyén magán-és családi életét, annak alakításához való jogát. Figyelemmel arra, hogy az alapügyben a sérelmet éppen annak kapcsán szenvedte el az Indítványozó, hogy az uniós jog át nem ültetése miatt tőle a családjával tölthető szabadságát két éven át elvonták (eltérő, de jelentős mértékben), megállapíthatjuk, hogy a beadvány középpontjában Indítványozó Alaptörvényben biztosított alapjoga áll.

34. Az alapjogba történő beavatkozás sem lehet kétséges, hiszen ténykérdés, hogy (EU) jogszabályi alapon neki járó szabadságát nem vehette ki, családjával, unokáival töltendő idő így fokozottan lecsökkent. A beavatkozás tényét nem mellesleg a Kúria is megállapította, ugyanakkor éppen ezen megállapítást követő indokolása az, amely az alapjog sérelmét konzerválta. A Kúria ugyanis – ahogy azt a jogorvoslathoz való jog kapcsán elővezetett érvelésben előadom lentebb – tévesen értelmezte, illetőleg éppen, hogy nem értelmezte a régi Ptk. felelősségi klauzuláját alkotmányosan.

35. Az alkotmánybíróági gyakorlatból az Alaptörvénybe beemelésre került szükségességi-arányossági teszt az, amely alkalmazásával tehát vizsgálni szükséges, hogy a beavatkozás megfelel-e az alkotmányossági követelményeknek.

36. Az alapjogsérelem pedig ezen vizsgálat megkezdése előtt megállapíthatóan fennáll, hiszen annak ellenére, hogy mostanra az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése egyértelműen meghatározza azt a tesztet, amelyet alkalmazni kell alapjog korlátozás esetén, a Kúria, és a rendes bíróságok semmilyen törekvést nem mutattak ítéletükben erre. A Kúria esetében külön is sérelmes, hogy a rendes bíróságokkal ellentétben ő már elismeri mind az alapjogi érintettségét az ügynek, mind pedig a sérelem megtörténtét. Ezt követően azonban – szembe menve az Alaptörvény 28. cikke által előírt kötelezettségével – nem végzi el az értelmezést, amely lehetővé tenné a régi Ptk. általános felelősségi klauzulájából a felrőhatóság megállapítását. Ez pedig egyértelműen vezet az Indítványozó magánélethez való jogának sérelmére, a jogalkotói felrőható eljárás (átültetés elmulasztása) szankció nélkül hagyásával.

37. A Kúria ítélete nemcsak hogy jogsértő, de nyíltan alkotmányellenes. Megállapítja a jogsérelmet, észleli és rögzíti az alapjogi érintettséget, de semmilyen tesztet nem alkalmaz annak eldöntésére, hogy a beavatkozás alkotmányosnak minősül-e. Mi több – egyértelműen leszögezi, hogy nem hajlandó orvosolni az alkotmányos jogon esett sérelmet.

38. Az állam egyértelműen behatolt Indítványozó magénszférájába, ahogy azt az alkotmánybírói gyakorlat is értelmezi. Arra alkotmányos felhatalmazása nem volt, nem is lehetett, hiszen kötelezettségvállalásának nem téve eleget hiátust okozott a jogrendszerben, amelynek az EU-s joganyag is része. A rendes bíróságok ezt vagy nem is voltak hajlandóak észlelni, vagy még rosszabb – észlelték és következmény nélkül hagyták. (Erre nézve részletes érvelést vezetek elő az alábbi II. pontban.)

39. Összefoglalva tehát: az alapvető jog sérelme tehát nem vitatottan bekövetkezett, hiszen azt maga a Kúria *expressis verbis* elismerte. A Kúria ugyancsak teljesen egyértelműen elutasította a jogsérelem orvoslását. Egy alapvető jog sérelmét konzerváló bírósági döntés – a teljesség kedvéért megjegyzem mindhárom megtámadott döntésre utalok természetesen – *per definitionem* nem lehet más, mint alaptörvény-ellenes. Főként akkor van ez így, amikor – mint jelen esetben is – valós indokát (a szükségesség-arányosság teszt alkalmazásával) nem adja a jogalkalmazó az alapvető jog megsértése orvoslása elmaradásának.

II. A bírósághoz való jog és a jogorvoslathoz való jog sérelme – Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése

40. Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy **valamely perben a jogait** és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan **bíróság** tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül **bírálja el**.

Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata

41. Az Alkotmánybíróság Alaptörvény hatálybalépését követően is töretlen gyakorlata értelmében a tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás „méltánytalan” vagy „igazságtalan”, avagy „nem tisztességes”.

42. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog értelmezésére vonatkozó alkotmánybírósági gyakorlatot a 3025/2016. (II. 23.) AB határozat ekként foglalta össze: „egy eljárás tisztességességét mindig esetről estre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembevételével, ettől függetlenül ugyanakkor nevesíteni lehet számos olyan követelményt, amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön. Polgári peres eljárásban, így a tisztességes bírósági tárgyalás követelményének része a bírósághoz fordulás joga [...] a tárgyalás igazságosságának biztosítása [...], a tárgyalás nyilvánossága és a bírósági döntés nyilvános kihirdetése [...], a törvény által létrehozott bíróság [...], független és pártatlan eljárása [...], illetve a perek észszerű időn belül való befejezése [...]”.

43. A tisztességes eljárás követelményei közül a törvényes bíróhoz való joggal, illetőleg a törvényes bírótól való elvonás tilalmával kapcsolatban az Alkotmánybíróság korábbi határozatában kifejtette: „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és az Egyezmény 6. Cikk 1. pontja értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. A törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bírói fórum (bíró) járjon el.” {32/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]}

44. A tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányos érvényesülése tehát magában foglalja az eljárás azon követelményét, hogy az megindítható legyen egy arra hatáskörrel rendelkező bírói fórum előtt. Ahogy azt az Alkotmánybíróság már az Alkotmány 57. §-ával összefüggésben is kifejtette – amely esetjogot az alaptörvényi megfogalmazás azonossága miatt a mai napig irányadónak tart a fórum –, az eljárásnak ahhoz kell vezetnie, hogy a bíróság a perbe vitt jogokat és köteleességeket az ott írt módon valóban "elbírálja": az összes, az Alkotmányban részletezett követelmény – a bíróság törvény által felállított volta, függetlensége és pártatlansága, az, hogy a tárgyalás igazságosan (a nemzetközi egyezmények szóhasználatával: fair, équitablement, in billiger Weise) és nyilvánosan folyjék – ezt a célt szolgálja, csak e követelmények teljesítésével lehet alkotmányosan véglegesnek számító, érdemi, a jogot megállapító döntést hozni.

45. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben azt is rögzítette, hogy a bírósághoz való fordulás alapvető joga nemcsak a beadványok előterjesztésének jogára szorítkozik, hanem a bírósági eljárásban a fél pozícióját biztosítja a személyeknek. A személyek alanyai, alakítói és nem tárgyai, „elszenvedői” a bírósági eljárásnak. Alkotmányban biztosított joguk van arra, hogy a bíróság az eljárásba vitt jogaikat és köteleességeiket elbírálja (s ne csak az ezeket tartalmazó beadványról mondjon véleményt), és arra is, hogy lehetőséget kapjanak a bírósági döntés alapjául szolgáló tényállással és jogi kérdésekkel kapcsolatban nyilatkozataik megtételére. [59/1993. (XI. 29.) AB határozat].

46. Az Alaptörvény az anyagi igazság érvényre juttatásához szükséges és az esetek többségében alkalmas eljárásra ad jogot. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a bírósági eljáráshoz biztosít jogot, és nem azt garantálja, hogy annak eredménye minden esetben helyes lesz. Az igazságos és törvényes bírósági döntés érdekében azonban az alkotmány további eljárási garanciát tartalmaz: alkotmányos jogot a jogorvoslathoz [9/1992. (I. 30.) AB határozat].

47. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslathoz való jog tehát mindenkit megillet. Ennek azonban – mutatott rá az Alkotmánybíróság több határozatában – többféle formája lehet. „A jogorvoslathoz való jog, mint alkotmányos alapjog immanens tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy ugyanazon szervben belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége” (38/B/1992. AB határozat).

48. A jogorvoslati jog másik fogalmi eleme az, hogy a döntés jogot vagy jogos érdeket sért. Ez egyrészt a kifogásolhatóságot jelenti: jogorvoslat igénybevételének nem előfeltétele a tényleges sérelem igazolása, elég erre hivatkozni. A személynek joga van ahhoz, hogy állítsa a döntés jogos érdeket vagy jogot sértő voltát. A „sérti” másrészt azt is jelenti, hogy a jogorvoslat szabályainak azt kell a fél számára lehetővé és a jogorvoslati fórumra nézve kötelezővé tenni, hogy az orvoslási kérelmet a döntés hibás – törvénysértő (megalapozatlan), közigazgatási ügyben továbbá célszerűtlen – volta esetén teljesítsék. Az az orvoslási eszköz, amelynek nem feltétele az ilyen állítás, alkotmányjogi értelemben nem jogorvoslat.

49. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a döntés „ellen” lehet jogorvoslattal élni. A jogorvoslati fórumnak döntési helyzetben kell lennie. A formális és a jogi szabályozás miatt eleve kilátástalan jogorvoslat nem kielégítő. A testület határozataiban már azt is rögzítette, hogy általában elégséges az egyfokú jogorvoslat. „Az alkotmány a törvényi szabályozásra bízta annak meghatározását, hogy hány fokú jogorvoslati rendszer érvényesülhet” [22/1995. (III. 31.) AB határozat].

50. A jogorvoslathoz való jog immanens része, hogy amennyiben rendelkezésre áll valamely rendes jogorvoslati út, akkor ezzel az érintett élni is tud. Az Alkotmánybíróság több határozatában is kiemelte, hogy nem minden eljárás szabálysértés vezet automatikusan a Kúria által felülvizsgált bírósági határozatok hatályon kívül helyezéséhez: a Pp. széles körű mérlegelési lehetőséget biztosít a Kúriának az alsóbb fokú bíróságok által a döntéshozatal megelőzően elkövetett eljárásjogi szabálysértés(ek) súlyának megítélésére. Értelemszerűen azonban csak egy, már lefolytatott eljárás és ennek alapján meghozott döntés vonatkozásában mérlegelhető az a kérdés, hogy egy esetleges eljárás jogszabálysértés az ügy érdemi megítélését befolyásolhatta-e, s ha igen, milyen mértékben. Amennyiben viszont az eljárás jogszabálysértés éppen abban áll, hogy az eljárást le sem folytatták, az a jogorvoslathoz való alapjog sérelmét eredményezi. [3064/2014. (III. 26.) AB határozat, 20. bekezdés]

51. A jogorvoslat szükségképpeni eleme annak hatékonysága, ez következik az Alkotmánybíróság több évtizedes – az Alaptörvény változatlan szabályozására tekintettel továbbra is irányadó – gyakorlatából és a nemzetközi egyezmények (különös tekintettel az Emberi Jogok Európai Egyezménye 13. cikkére) által felállított követelményekből egyaránt. A jogorvoslat jogának hatékony érvényesülését számos tényező befolyásolhatja, így többek között a felülbírálati lehetőség terjedelme, a jogorvoslat elintézésére meghatározott határidő,

vagy a sérelmezett határozat kézbesítésének szabályai és megismerhetőségének tényleges lehetősége.” {22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [26]}.

52. A hatékonyság szükséges feltétele, hogy a kérelmezőnek alanyi joga legyen a jogorvoslatot igénybe venni, a jogkör gyakorlójának pedig érdemi felülbírálatra legyen lehetősége. Az Alkotmánybíróság állandósult gyakorlata értelmében ugyanis minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát. {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]}. Továbbá „a jogorvoslathoz fűződő jog azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni.

53. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslathoz való jog tehát mindenkit megillet. Ennek azonban – mutatott rá az Alkotmánybíróság több határozatában – többféle formája lehet. „A jogorvoslathoz való jog, mint alkotmányos alapjog immanens tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy ugyanazon szerven belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége” (38/B/1992. AB határozat).

54. A jogorvoslati jog másik fogalmi eleme az, hogy a döntés jogot vagy jogos érdeket sért. Ez egyrészt a kifogásolhatóságot jelenti: jogorvoslat igénybevételének nem előfeltétele a tényleges sérelem igazolása, elég erre hivatkozni. A személynek joga van ahhoz, hogy állítsa a döntés jogos érdeket vagy jogot sértő voltát. A „sérti” másrészt azt is jelenti, hogy a jogorvoslat szabályainak azt kell a fél számára lehetővé és a jogorvoslati fórumra nézve kötelezővé tenni, hogy az orvoslási kérelmet a döntés hibás – törvénysértő (megalapozatlan), közigazgatási ügyben továbbá célszerűtlen – volta esetén teljesítsék. Az az orvoslási eszköz, amelynek nem feltétele az ilyen állítás, alkotmányjogi értelemben nem jogorvoslat.

55. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a döntés „ellen” lehet jogorvoslattal élni. A jogorvoslati fórumnak döntési helyzetben kell lennie. A formális és a jogi szabályozás miatt eleve kilátástalan jogorvoslat nem kielégítő. A testület határozataiban már azt is rögzítette, hogy általában elégséges az egyfokú jogorvoslat. „Az alkotmány a törvényi szabályozásra bizza

annak meghatározását, hogy hány fokú jogorvoslati rendszer érvényesülhet" [22/1995. (III. 31.) AB határozat].

56. A jogorvoslathoz való jog immanens része, hogy amennyiben rendelkezésre áll valamely rendes jogorvoslati út, akkor ezzel az érintett élni is tud. Az Alkotmánybíróság több határozatában is kiemelte, hogy nem minden eljárási szabálysértés vezet automatikusan a Kúria által felülvizsgált bírósági határozatok hatályon kívül helyezéséhez: a Pp. széles körű mérlegelési lehetőséget biztosít a Kúriának az alsóbb fokú bíróságok által a döntéshozatalt megelőzően elkövetett eljárásjogi szabálysértés(ek) súlyának megítélésére. Értelemszerűen azonban csak egy, már lefolytatott eljárás és ennek alapján meghozott döntés vonatkozásában mérlegelhető az a kérdés, hogy egy esetleges eljárási jogszabálysértés az ügy érdemi megítélését befolyásolhatta-e, s ha igen, milyen mértékben. Amennyiben viszont az eljárási jogszabálysértés éppen abban áll, hogy az eljárást le sem folytatták, az a jogorvoslathoz való alapjog sérelmét eredményezi. [3064/2014. (III. 26.) AB határozat, 20. bekezdés]

57. A jogorvoslat szükségképpeni eleme annak hatékonysága, ez következik az Alkotmánybíróság több évtizedes – az Alaptörvény változatlan szabályozására tekintettel továbbra is irányadó – gyakorlatából és a nemzetközi egyezmények (különös tekintettel az Emberi Jogok Európai Egyezménye 13. cikkére) által felállított követelményekből egyaránt. A jogorvoslat jogának hatékony érvényesülését számos tényező befolyásolhatja, így többek között a felülbírálati lehetőség terjedelme, a jogorvoslat elintézésére meghatározott határidő, vagy a sérelmezett határozat kézbesítésének szabályai és megismerhetőségének tényleges lehetősége.” {22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [26]}.

58. A hatékonyság szükséges feltétele, hogy a kérelmezőnek alanyi joga legyen a jogorvoslatot igénybe venni, a jogkör gyakorlójának pedig érdemi felülbírálatra legyen lehetősége. Az Alkotmánybíróság állandósult gyakorlata értelmében ugyanis minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát. {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]}. Továbbá „a jogorvoslathoz fűződő jog azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni.

A fenti elvek alkalmazása jelen ügyre

59. Jelen ügyben elsősre úgy tűnik, mintha a megjelölt alaptörvényi rendelkezések maradéktalanul teljesültek volna. Indítványozó jogsérelmét rendes majd rendkívüli eljárásban is vizsgálta a hazai bírósági rendszer, így látszólag a bírósághoz való jog követelménye teljesült. Az alapján pedig, hogy három külön fokon egy rendes és egy rendkívüli jogorvoslattal is élhetett, a jogorvoslathoz való jogának érvényesülésében is bizonyosak lehetnének.

60. Ugyanakkor a látszat elfedi azt a valóságot, amely Indítványozó fenti két jogát nemhogy nem érvényesítette, de teljes mértékben kiüresítették annak tartalmát, ezzel pedig a magánélethez való jogának sérelmét is „jóváhagyta”. Ez pedig az a tény, hogy az eljáró bíróságok nem tettek eleget az Alaptörvény 28. cikkben foglalt azon kötelezettségüknek, mely szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

61. Az Indítványozó a teljes peres eljárás során, fokról fokra előadta, hogy a régi Ptk. alkalmazására sor kell kerüdjön és az abban megjelölt jogalapok igenis alapul szolgálnak az alperesi károkozó magatartás szankcionálására. Azon egyszerű mondat, amely szerint, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni, nyelvtani értelmezéssel egyértelműen mutatja a bíróságok által hozható egyetlen alkotmányos döntéshez vezető utat. A felülvizsgálati eljárásban rögzítést nyert, hogy Indítványozónak kárt okozott a Magyar Állam. A kompenzálásra azonban nem került sor.

62. Nem szabad elfeledkezni arról a tényről, hogy az ügy tárgya végig Indítványozó magánélethez való jogának sérelme miatt elszenvedett személyiségi jogsértés volt. Attól függetlenül, hogy ezen jog a polgári jogi szabályokban, tehát magánjogi szintéren kodifikálásra került, mára önálló alkotmányos védelmet élvező alapjogként is szerepel, így tehát az ügy – noha megállapítás és kártérítés megítélése iránt volt folyamatban – egy pillanatig sem nélkülözte az alapjogi relevanciát.

63. Amennyiben pedig egy ügyben a bíróság alapjogi érintettséget észlel, arra figyelemmel kell lennie. Ha ezt nem teszi, a bevezetőben idézett gyakorlat értelmében alapvetően alkotmányellenes az eljárása.

64. Hogy miért is fontos ez? Az Indítványozó által végig következetesen előadott érv arra irányult, hogy az Európai Unióhoz való csatlakozás kapcsán Magyarország átvette magát bizonyos uniós szabályozásoknak, szuverenitása egy részét az Unió intézményeire ruházta át és a hűségklauzulában vállalta, hogy eleget tesz jogharmonizációs és jogalkotási kötelezettségeinek. A bíróságnak csak ezt az érvet kellett volna alapul vennie, hogy megállapítsa a felróhatóságát a Magyar Államnak.

65. Ha már erre mégsem került sor, úgy a bíróságoknak, így kiemelten a Kúriának megvolt a lehetősége arra is, hogy az alapjogi érintettségre figyelemmel alkalmazza az alapjogok korlátozására irányadó tesztet. Ekkor észlelnie kellett volna, hogy nem áll semmilyen más érdek a „túloldalon”, amely Indítványozó jogát korlátozhatja. Így, ha kizárólag a hűségklauzulára alapítva nem is, de az alapjog korlátozására kialakított vizsgálattal egyértelműen juthatott volna arra a következtetésre, hogy Indítványozónak nemcsak fennáll a jogsérelem, de azt a Magyar Állam köteles is kompenzálni.

66. Az alkotmánybírósági gyakorlatban kialakult követelmények kapcsán érdemes figyelembe venni, hogy noha a törvényes bíróhoz való jog a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságot jelenti szűk értelemben, de ha az a fórum tartalmi értelemben nem látja el a feladatát, jogértelmezés útján nem alkalmazza a jogot, úgy az csak formálisan tekinthető törvényesnek, érdemben semmiképp sem. Indítványozó ügyében a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező fórumok egyike sem igazította eljárását az Alaptörvény 28. cikkéhez, nem voltak figyelemmel az alapjogi érintettségre, és az uniós kötelezettségvállalásokat is figyelmen kívül hagyták.

67. Előbbieken túl az alkotmányossági követelmények között fontos helyen szerepel, hogy a bírósághoz való jog tartalmilag ahhoz kell vezessen, hogy a fórum „valóban” döntést hozzon. Indítványozó álláspontja szerint az nem minősülhet „valódi” döntésnek, ami megállapítja a jogsérelmét, de azt nem hajlandó kompenzálni. Ezzel összefüggésben mutatok rá, hogy így nem teljesül az a követelmény sem, hogy a felek nem elszenvedői az eljárásnak – a Kúria döntése kőbe véste azt, hogy az Indítványozót sérelem érte, de arra semmilyen körülmények között nem kaphat jogorvoslatot. Ez meglátásom szerint az elszenvedés körében értékelendő.

68. A gyakorlat értelmében a bírósághoz fordulás joga nem eredményez minden esetben helyes döntést, de erre szolgál a jogorvoslathoz való jog. Ennek kapcsán mindenekelőtt rögzítem, hogy Indítványozó jelen beadványban nem a helyes ítéletet hiányolja, hanem az

alkotmányosat. Azt, amely figyelembe veszi a bíróságokra előírt alkotmányos értelmezési kötelezettségeket, és amely tekintettel van az alapjogi érintettségre. Alapjog korlátozás megfelelése teszt nélkül nem vizsgálhat. Az eljáró bíróságok nem alkalmaztak egyetlen alapjogi tesztet sem, így az ítélet eleve nem minősülhet alaptörvény-konformnak.

69. A jogorvoslathoz való jog kapcsán pedig utalok rá, hogy noha formailag valóban végig vihette az Indítványozó a panaszát, de az tartalmilag nem tekinthető hatékonynak. Nem azért, mert nem Indítványozó javára döntött a Kúria, hangsúlyozom, nem negyedfokú jogorvoslatot kérünk a t. Alkotmánybíróságtól. Álláspontom szerint az a követelmény, hogy a jogorvoslati fórum legyen döntési helyzetben nem csak az eljárásjogi megalapozását jelenti a vizsgálat terjedelmének és egyéb követelményeinek. Döntéshelyzetben akkor van egy fórum, ha tud és akar is dönteni. Ha a bíraskodás alkotmányos követelményeinek megfelelően meghatározott szempontrendszer szerint mérlegelést végez. Jelen ügyben erre nem került sor, a jogorvoslat csak formális maradt.

70. Mit mondott ki ugyanis a Kúria? Azt, hogy a régi Ptk. 339. § - mely az általános kártérítési felelősségi szabályt tartalmazza – nem képezheti kártérítési felelősség alapját jelen ügyben, ugyanis az állam és a felperes között nincs „kötelemi” jogviszony. Más jogalap pedig nincs - így a Kúria – és bár orvosolni kellene a sérelmet, de azt a jogalkotó hibájából nem képes.

71. A Kúria ezen álláspontja alkotmányosan tarthatatlan. A Kúria ugyanis úgy tett, mintha a polgári jog említett szabálya – aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni – a jogszabály nyelvtani értelméből következően nem vonatkozhat a jogalkotással okozott kárra, hiszen az „közjogi” és nem „kötelmi” jogviszony a károkozó állam és az elszenvedő Felperes (Indítványozó között).

72. A Kúria fenti álláspontjával a kiinduló probléma az, hogy nem igaz, hogy ez a jogi álláspont a régi Ptk. 339. § nyelvtani értelméből következne. Ez a jogszabály ennél semlegesebb, általában beszél károkozásról, nem különít el kötelmi és közjogi károkozásokat. **Azaz: a Kúria véleménye nem jogolvasás, hanem jogértelmezés eredménye volt.** Jelen ügy szempontjából nem túl releváns, de rögzítem, hogy ez a jogértelmezés (mely az 1990-es évek elejére megy vissza) polgári jogi szempontból is mindig téves volt.

73. A téves bírói jogértelmezés – önmagában – természetesen nem lehet alkotmánybírói felülvizsgálat tárgya a t. Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata értelmében. Jelen esetben

viszont van olyan alkotmányos többlet, mely alapján a bírói döntés felülvizsgálatát el lehet és el kell végezni. Jelen ügyben ugyanis nem pusztán anyagi (sőt elsősorban nem anyagi) kárt okozott a jogalkotó az aktusával. Emberi/alapvető jogot sértett meg, a magánélethez való jogot. Ezek a jog – nem véletlenül – az Alaptörvényben foglalt, az emberi együttélés alapszabályai. Ezeket a jogokat az állam sem sértheti meg büntetlenül.

74. Amennyiben az állam mégis emberi jogot sért, a bíróságoknak jogorvoslatot kell nyújtaniuk az Alaptörvény alapján, mely jogorvoslás konkrét eljárásjogi és anyagi jogi feltételeit természetesen a tételesjogi szabályok jelölik ki. Amennyiben ezen szabályok értelmezése nem egyértelmű, a jogállamiság elvéből a szükségesség-arányosság elvét is alkalmazva azt az értelmezést kell kiválasztani, mely az alapvető jog orvoslásának irányába mutat, azt lehetővé teszi. Jelen esetben a Kúria ezeket az alkotmányos elveket teljesen figyelmen kívül hagyva más irányú döntést hozott, mely az Alaptörvénnyel nem egyeztethető össze.

75. Elvileg is vitatható, hogy egy eljáró bíróság az eléje tárt jogvita érdemi elbírálásától elzárkózhat-e, és mondhatja, hogy nem nyújt jogvédelmet a vonatkozó jogszabályok hiánya miatt (Álláspontom szerint amíg a magyar jogrendszerben benne van az a mondat, hogy Magyarország: jogállam, a bíróságoknak van hova visszanyúlni alkotmányos végszükség esetén.)

76. Jelen ügyben nem volt ilyen alkotmányos végszükség. A magyar polgári tételes jog tartalmazott olyan szabályt, melynek nyelvtani értelme lehetővé tett volna olyan értelmezést, mely a magánélet Alaptörvényben foglalt jogán nem vitatottan esett sérelmet orvosolhatta volna. Alkotmányosan ezt az értelmezést kellett volna választani. Sem a Kúria, sem az alsóbb bíróságok nem ezt az utat választották – döntésük így viszont alaptörvény-ellenesen elvonta Indítványozó bírói úthoz és jogorvoslathoz való alapvető jogát is. Ezeket a bírói döntéseket meg kell tehát semmisíteni.

III. Kérelem

Összegezve a fentebb részletesen kifejtett indokokat, a megtámadott ítéletek sértik Indítványozónak az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített magánélethez való jogát, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt bírósághoz való jogát valamint (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát.

Tisztelt Alkotmánybíróság, a beadványban részletesen kifejtett indokok alapján kérem, hogy a Kúria Pfv.IV.20.602/2017/5. számon hozott ítéletét, valamint az alulfekvő, a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.438/2016/4/II. ítéletét, továbbá az alulfekvő Fővárosi Törvényszék 22.P.23.247/2015/11. számon hozott ítéletét, mint alaptörvény-ellenes bírói döntéseket semmisítse meg.

Kelt: Budapest, 2018. augusztus 10.

Tisztelettel,

Az Indítványozó képviselőjében:

dr. Karsai Dániel

Karsai Dániel Ügyvédi Iroda
dr. Karsai Dániel András
ügyvéd